

UPPSALA
UNIVERSITET

Institutionen för pedagogik, didaktik och utbildningsstudier
Självständigt arbete 1 för grundlärare Fk-3 och 4-6, 15 hp
VT17

Läsläxan

En enkätundersökning om lärares
undervisning och tankar kring läsläxan

Ronja Berg & Rebecca Rönkvist

Handledare: Madeleine Michaëlsson

Examinator: Kristina Ahlberg

Sammanfattning

Syftet med denna undersökning är att ta reda på hur lärare uppges att de undervisar för att öka elevernas läsförmåga med hjälp av läsläxan. För att ta reda på detta gjordes en enkät där 75 lärare som arbetar i årskurs 1-3 och som använder läsläxan i sin undervisning. Enkäten utformades utifrån undersökningens forskningsfrågor som är: Av vilka anledningar väljer lärare att ha läsläxan?, Hur värderar lärare läsläxan?, Hur uppges lärare att de lägger upp sin undervisning kring läsläxan?

Resultatet från enkäten analyserades, diskuterades och det visade att majoriteten av lärarna som deltog i enkäten kan resonera kring varför de väljer att ha läsläxa. Lärarna som deltog i enkäten har även en strukturerad och givande undervisning kring läsläxan. Detta gör att elevens läsförmåga ökar med hjälp av läsläxan. Även lärarnas engagemang kring läsläxan ökar också elevens läsförmåga genom reflektioner kring läsläxan och hur undervisningen är upplagt.

Nyckelord: Läsförmåga, läsläxa, undervisning, delaktighet, enkät

Innehållsförteckning

Sammanfattning	2
Inledning	5
Disposition och arbetsfördelning	6
Bakgrund	7
Historiskt perspektiv	7
Vikten av att kunna läsa.....	7
Läsförmåga	8
Tidigare forskning	9
Olika sätt att läsa på	9
Enskild läsning och läsa högt.....	9
Strategier och undervisning i arbetet med läsning.....	9
Läslogg.....	10
Samtal kring en text.....	10
Avkodning.....	10
Proximal utveckling.....	10
Lärarens val i undervisningen	11
Läraren.....	11
Forma undervisningen	11
Stöd från läraren.....	12
Relationen mellan lärare och elev.....	12
Teoretiska utgångspunkter	13
Skolverket	13
Sociokulturellt perspektiv	14
Syfte och frågeställningar	15
Metod	16
Urval - enkät.....	16
Genomförande.....	17
Analys.....	17

Etiska aspekter	18
Reflektion över metoden.....	19
Didaktisk relevans	19
Analys och reflektion	21
Lärares val av läsläxan.....	21
Läsläxans betydelse för läraren	23
Läsläxans praktiska genomförande	23
Diskussion	25
Lärarens val av läsläxan.....	25
Läsläxans praktiska genomförande	26
Läsläxans betydelse för lärare	27
Sammanfattning av resultat.....	28
Konklusion.....	29
Referenslista	30
Bilaga – Enkät	32

Inledning

I en artikel från regeringens hemsida nämner kultur- och demokratiministern vikten av att kunna läsa. Läsnigen är viktig för att kunna ta del av det demokratiska samhället (Regeringen, 2017). I de svenska skolorna idag ligger det ett stort fokus på att lära sig och att kunna läsa. I samhället idag krävs det att du är en god läsare från tidig ålder, detta är för att det ställs vissa krav på oss som människor som har med läsförmåga att göra. Till exempel som att ta körkort, söka jobb, handla i affären och mycket mer som är en del av vardagen för de allra flesta människor idag.

Att läsa är viktigt i tidig ålder för att inhämta kunskap och för att kunna utveckla sitt språk och att kommunicera. Från tidiga åldrar behöver vi utvecklas inom läsningen för att kunna hänga med i skolan och för att lära oss saker. Det är viktigt för eleven att komma igång med sin läsning direkt vid skolstart, annars kan det få negativa konsekvenser för kunskapsutvecklingen och även för elevens välbefinnande (Krantz, 2011, s. 98-99).

Det finns flera anledningar till varför vi har valt att göra en undersökning om läsläxan i undervisningen. Vi har båda två avslutat vår tredje och sista praktik och vi har nu efter flera veckors erfarenhet ute i skolor under våra praktikveckor sett olika sätt att hantera läsläxan. Det har sett olika ut på olika skolor, beroende på vilken lärare och vilken årskurs det har varit. Det har varit mycket intressant att se hur olika lärare med ungefär samma utbildning arbetar kring läsläxan.

Vi har sett allt ifrån omotiverade lärare till motiverade lärare, klasser där elever får välja läsläxa helt fritt och klasser där läraren har valt läsläxa åt eleverna. Vissa elever som inte läser läsläxan alls och inte övar till elever som kan sin text nästan utantill för att de har övat mycket. Det finns också elever som har vårdnadshavare som inte bryr sig eller inte har någon koll samt elever vars vårdnadshavare har stort inflytande av elevens kunskapsinhämtning. Till sist har vi även sett lärare som arbetar mycket flitigt med för- och efterarbete till lärare som knappt kollar av att eleverna har läst sin läsläxa och inte anstränger sig alls.

Disposition och arbetsfördelning

Under arbetets gång har vi valt att sitta tillsammans och skriva, fast med olika delar av arbetet. Vi har suttit med varandra för att lätt kunna kommunicera om det har varit något vi har undrat över och på så sätt givit varandra stöd. Den enda del som vi har delat upp helt var analysdelen och när vi sammanställde resultatet från enkäten. Ronja valde att sammanställa frågan “Hur värderar lärare läsläxan?” och Rebecca sammanställde frågan “Hur uppger lärare att de lägger upp sin undervisning kring läsläxan?”. Vi valde att dela upp det för att dessa frågor krävde långa svar från deltagarna vilket ledde till att det tog längre tid att sammanställa. När resultatet sedan sammanställdes fortsatte vi att arbeta med den frågan vi hade och skrev enskilt om den. Sedan har vi läst varandras delar och gett respons för eventuella ändringar. Detta gjordes för att underlätta och spara tid samt att vi kunde sitta på varsitt håll och skriva.

Valet av att sitta tillsammans och skriva majoriteten av gångerna är för att vi lättare kommer igång med arbetet samt kan diskutera och resonera med varandra när frågor uppstår. Även om det inte alltid handlar om samma delar i arbetet som vi skrivit om så är vi ändå lika delaktiga och ansvariga för att alla delar ska bli klara och välgjorda.

Bakgrund

Att studera hur lärare uppges att de undervisar för att öka elevers läsförmåga är intressant eftersom att många lärare väljer att ha läsläxa i syfte att det ska vara som ett stöd i läsundervisningen. Eva Molin (2009, s. 15-16) skriver i sin avhandling om hur lärare motiverar användning av läsläxa. Lärarnas främsta anledning till att de ger elever läsläxa är att skolans tid är begränsad och att ha läsläxa ökar mängden av färdighetsträning. Det blir mer tid åt att läsa och elever som läser mer regelbundet utvecklas mycket fortare i deras läsutveckling. Eleverna som gör detta får en större läsförståelse eftersom att det ger dem en större möjlighet att befästa sina kunskaper. Många lärare känner att tiden i skolan inte räcker till för att eleverna ska få den utveckling och kunskap som de behöver för att bli goda läsare och därför är läsläxa en viktig del för många lärare.

Historiskt perspektiv

I många samhällen och kulturer har synen på att lära sig läsa alltid setts som något meningsfullt. Många har byggt upp sina samhällen och kulturer utifrån sina muntliga berättelser som man sedan har tolkat och skrivit ner. När allt från lagar till minnen skrevs ner blev det allt viktigare att ha en bra läsförmåga (Skolverket, 2016, s. 12).

Utifrån ett historiskt perspektiv i Sverige så har synen på läxor förändrats. I läroplanen 1962 stod det att läxa är ett sätt att inhämta kunskaper på och att det också fungerade som en arbetsfostran. Det slogs fast 1969 att läxorna skulle vara frivilliga för skolan men redan 1980 bestämdes det att läxor skulle ingå i skolan som ett arbetssätt. 1990 ändras synen på läxor igen och det försvinner helt från skollagen, styrdokument och läroplaner. Elevernas egna ansvar för sina studier har dock skärpts (Wedberg, 2013).

Vikten av att kunna läsa

För att få ett flyt i sitt läsande så behöver man läsa i ungefär 5.000 timmar. Ett flyt i sitt läsande behövs även för att uppleva och utveckla en läslust. För att utveckla denna läslust behöver vi läsa mycket och det är viktigt att föräldrar läser med sina barn (Regeringen, 2016).

Ulla Carlsson och Jenny Johannisson skriver om att läsning av skönlitteratur i det moderna samhället har en stor betydelse. Det anses finnas ett värde i att läsa skönlitteratur och det är grundläggande för att till exempel kunna utbilda sig (2012, s. 155). Sedan länge tillbaka har människorna sett läsning som något självklart i skolan.

Under 1800-talet såg man litteraturen något som skulle göra alla elever till bättre medborgare och hjälpa människor att älska sitt fosterland. Idag ser man läsandet något som får eleverna att bli mer demokratiska, få en bättre medkänsla och bli mer fördomsfri (2012, s. 167).

Att kunna läsa och skriva stärker individens kritiska tänkande och empati. Det bidrar också till en personlig utveckling och framgång. Eftersom att världen kräver mer av sina medborgare och att den snabbt utvecklas så är det viktigt att ha en bra läsförmåga i grunden. Läskunskapen bör alltid vara en rättighet eftersom att det gör det lättare för alla i samhället. Jämlikhet, hälsa, mänskliga rättigheter, fred och tillgång till arbete är något som kräver en bra utbildning och läsförmåga för att kunna ta in kunskap om de olika rättigheterna (Lukukeskus, 2016, s.3).

Läsförmåga

Läsförmåga som begrepp kan förklaras som ett samspel mellan att kunna avkoda och ha en förståelse för det man har läst. Att avkoda är läsningens tekniska sida och att ha en förståelse handlar om att skapa en mening och tolka en text. Dessa två bör ligga sida vid sida även om de båda har olika utvecklingsförlopp beroende på var eleven ligger i sin utveckling samt i vilket sammanhang som eleven läser i (Skolverket, 2016, s. 19).

Tidigare forskning

I det här avsnittet presenteras tidigare forskning om olika sätt att läsa på, strategier och undervisning i arbetet med läsning, proximal utveckling, lärarens val i läsundervisning och relationen mellan lärare och elev. Det som tas upp i detta avsnitt är relevant för vår undersökning om hur lärare uppgår att de arbetar kring läsläxan för att öka elevers läsförmåga.

Olika sätt att läsa på

För att en elev ska få flyt på sitt läsande behöver varje enskild elev regelbundet ägna sin tid åt att läsa. Alla elever behöver hitta en bok de vill läsa samt att alla elever kommer att behöva olika stöd i sin utveckling (Jönsson, 2007, s. 156).

Om en elev ska utvecklas inom läsningen behöver hen både gemensam och enskild läsning. När läraren läser högt eller när det är gemensam läsning så är det lättare att sätta in en text i ett sammanhang. När eleven läser enskilt kan hen utveckla sin läsning så att det blir utifrån personliga intressen (Jönsson, 2007, s. 156).

Enskild läsning och läsa högt

När elever läser på egen hand fungerar bilderböcker mycket bra i ett tidigt stadie, elever som läser sådana böcker blir mer involverade i läsningen. Eleven kan då sättas sig in i en karaktär och på så sätt kopplas leken och läsningen ihop. Detta leder till att det underlättar kommande läsning för eleven (Jönsson, 2007, s. 235).

Att läsa högt för yngre barn skapar möjligheter för utveckling inom läsning. När läraren läser högt för en klass så måste eleven engagera sig för att kunna delta i en diskussion om läraren väljer att ha ett samtal om texten. Bilder som eventuellt visas upp från en bok bidrar till att eleven själv kan fantasera om berättelsen (Jönsson, 2007, s. 53). Även när eleven visar engagemang under högläsning och använder sina kroppar när de lyssnar så bidrar det till en större förståelse till textens sammanhang (2007, s. 247). När läraren och eleven läser tillsammans bidrar det till att eleven får tillgång till en större förståelse för en text (2007, s. 218).

Strategier och undervisning i arbetet med läsning

Att arbeta med litteratur bidrar till en social, skapande och mental process för eleven men även för läraren (Jönsson, 2007, s. 247). Enligt Karin Jönsson finns det tre olika stödstrukturer som är viktiga för eleven och läraren när eleven ska lära sig att läsa.

Det är läsningen, skrivandet och samtalet samt när eleven får läsa enskilt, detta bidrar tillsammans till en helhet som tillför att eleven utvecklas som läsare (2007, s. 218).

Läslogg

När eleven har en läslogg som de skriver i får de möjlighet till att reflektera, få syn på sina egna tankar och funderingar. Det bidrar även till att eleven bygger upp och utvecklar en föreställningsvärld. Eftersom att eleven skriver ned sina tankar kring en text kan läraren förstå hur eleven läser samt hur mycket eleven förstår av texten (Jönsson, 2007, s. 218).

Samtal kring en text

Angela Marx-Åberg (2016, s. 167-168) att det är viktigt för eleverna att samspele och diskutera textens innehåll så att de får chans att uttrycka sina åsikter och erfarenheter. Eftersom detta sker i ett undervisningsmoment så ska eleverna själva inte få välja de texter de vill diskutera, utan detta är något som läraren ska göra. Dessa möten bidrar till att eleverna får dela och ta till sig varandras processer vilket kan leda till att eleverna väcker en nyfikenhet hos varandra så att de vill läsa mer.

Lärandet utvecklas och sker i en social interaktion, det är då elevens föreställningar fördjupas och utvecklas. För att ett sådant lärande ska vara möjligt behöver eleverna en miljö i klassrummet där de får möta andras tankar (Jönsson, 2007, s. 59). När eleven får samtala och fördjupa sig i det som har blivit läst så ökar deras förståelse för innehållet (2007, s.218).

Avkodning

Avkodningsförmågan i en tidig ålder har en avgörande roll för elevens läsutveckling. För att eleven ska kunna utveckla en bra läsförståelse och kunna läsa flytande är en automatiserad avkodning en förutsättning. En elev blir bra avkodare genom att läsa mycket, för att de ska hitta motivation till att läsa behöver eleven känna att hen har lyckats. För att eleven ska lyckas behöver hen kunna förstå textinnehållet och det får det genom en automatiserad läsning (Krantz, 2011, s. 98-99).

Proximal utveckling

Det är viktigt att eleverna får uppgifter som passar deras kunskapsnivå. Den nivå de ligger på och den nivån de försöker att nå måste först och främst uppmärksammas. Detta är viktigt för att de ska lära sig så mycket som möjligt och för att lärandet ska bli meningsfullt för eleverna. Mellan dessa nivåer finns det en nivå som kallas för den proximala utvecklingszonen, det är här utvecklingen och lärandet hos eleven bör ske. När eleven får arbeta med något som är mer utmanande än vad de redan kan med hjälp och stöd från läraren eller en kamrat sker det ett lärande för eleven (Ivarsson, 2008, s. 101).

Lärarens val i undervisningen

Läsundervisning förekommer i alla skolor men ser olika ut beroende på hur läraren har valt att lägga upp innehållet i undervisningen, det beror på lärarens pedagogiska uppfattning. Även om det är skillnad så är likheterna också väldigt stora. I läsundervisningen kan allt från språklekar, bokstavsinläring, fri läsning, produktion av läsning samt annan träning av olika färdigheter förekomma (Ahl, 1998, s. 217).

Läraren

Vissa elever klarar av läsningen bättre än andra elever men oavsett nivå så kan alla elever utvecklas. För att eleven ska utvecklas krävs det välutbildade pedagoger som analyserar, tänker efter och ändrar undervisningen utifrån eleverna och vad de kan för att utveckla sin läsförmåga. Det är viktigt att läraren möter eleverna på den nivån som eleven ligger på för att hen ska kunna utvecklas på bästa sätt (Krantz, 2011, s. 98-99).

Det är viktigt för varje elev att komma igång med sin läsning direkt vid skolstart, annars kan det få negativa konsekvenser för kunskapsutvecklingen och även för elevens välbefinnande. I den tidiga läsfasen är det viktigt att varenda elev får ett visat engagemang, tid och en skicklighet från deras lärare. Om eleverna inte får detta finns en risk att de kommer få svårigheter att hänga med i texter i skolan som blir allt mer komplicerade. För att elevernas läsutveckling ska fortsätta att utvecklas behöver eleverna en strukturerad och en intensiv undervisning (Krantz, 2011, s. 98-99).

Forma undervisningen

En meningsfull undervisning har alltid ett syfte och läraren ska alltid kunna förklara varför just hen har valt de aktiviteter som genomförs. I en meningsfull undervisning planerar läraren den utifrån elevernas verklighet för att fånga deras intresse och utgår från deras förkunskaper (Åberg, 2016, s.165-166).

Eleven utvecklas och tar till sig kunskap lättare när det är en strukturerad och genomtänkt undervisning (Ahl, 1998, s. 360). Läraren kan väcka och ta vara på elevernas nyfikenhet och utgå från till exempel elevernas spontana frågor. Det är viktigt att utifrån elevernas frågor forma undervisningen så att eleverna når målen. För att eleverna ska nå sina mål och att det ska bli en meningsfull undervisning så bör den inte ligga på en för hög nivå (Åberg, 2016, s. 165-166).

Det är viktigt att läraren reflekterar över vad hen väljer att ha för undervisningssätt (Ahl, 1998, s. 222). Målet med undervisningen är att den ska anpassas till varje elevs kunskapsnivå (1998, s. 232). Det är väldigt viktigt att texterna som används i undervisningssyfte är intressant och det bör väljas med noggrannhet.

Utifrån elevernas läs- och språkfärdighetsnivå bör svårighetsgraden ligga i förhållande till detta. Texterna som väljs i undervisningen ska väcka elevernas intresse utifrån hur boken är utformad och skriven (Åberg, 2016, s.166).

Stöd från läraren

Om förkunskaperna inte räcker till i undervisningen behöver eleverna stöttning av läraren för att komma vidare. En stöttning för eleverna kan vara till exempel att istället för att läsa en text själv så hjälps flera elever åt att läsa. De kan försöka förstå texten tillsammans eller så ser läraren till att texten kan kortas ner så att det passar elevens nivå. Om eleverna får en uppgift om en text och sedan misslyckas påverkar detta eleven på ett negativt sätt (Åberg, 2016, s. 165-166).

När en text väljs i klassrummet kan läraren först och främst motivera för eleven varför texten är viktig att läsas. Om detta inte görs kan eleven uppfatta läsningen som meningslös, om detta händer är det inte nödvändigt att texten används i undervisningen. Detta betyder inte att eleverna inte ska få chans till att utmanas att läsa texter eller böcker som de kanske inte relaterar till i vanliga fall, men de behöver hjälp av läraren att hitta och förstå poängen med att läsa sådana texter (Åberg, 2016, s.166).

Relationen mellan lärare och elev

Jönsson menar att det är betydelsefullt att lärare blir bättre på att skapa något meningsfullt kring en text. Det är ett samspel mellan elev, lärare och text som gör att det sker en utveckling och det blir något nytt för eleverna (2007, s. 55). Det är viktigt att en lärare inte värderar elevernas arbete utan fungerar som en stödperson som stöttar och fungerar som en samarbetspartner för eleverna (2007, s. 239).

Om en elev ska kunna lära sig något nytt så utgår de från tidigare kunskaper och erfarenheter. När eleven stöter på något nytt så kan hen i början känna missnöje, men kopplar eleven det till tidigare erfarenheter och kunskaper genom att rama in problemet så sker det en utveckling. Det är svårt för eleven att göra detta utan stöd från läraren. Det krävs att eleven känner sig trygg med de vuxna eller de kamrater som finns i närheten för att de ska kunna samtala och påverka varandra. Det är då viktigt att läraren tar sig tid till att lära känna eleven för att eleven i fråga ska känna trygghet. Detta ger också en fördel för läraren för att kunna individualisera, då läraren får betydelsefull kunskap om varje elev i sin grupp, samt att varje elev också får en chans att lära sig saker om varandra, detta kan ge nytta i olika former av samarbeten i klassrummet (Ivarsson, 2008, s. 103).

Teoretiska utgångspunkter

Följande avsnitt kommer behandla de teoretiska utgångspunkter som ligger till grund för denna studie. De teoretiska utgångspunkterna förklaras utifrån skolverkets publikationer och andra texter om perspektiv på litteraturundervisning, läsa och skriva i alla ämnen, stimulera läsintresse, att läsa och förstå och från ett sociokulturellt perspektiv. Anledningen till valet av skolverket är för att det är en central del i den svenska skolan. Valet av sociokulturellt perspektiv i undersökningen är relevant eftersom att utifrån detta perspektiv är lärarens roll det mest centrala i undervisningen. Eftersom att fokuset ligger på hur lärare uppger att de undervisar för att öka läsförmågan är sociokulturellt perspektiv en bra utgångspunkt.

Skolverket

Utifrån skolverket blir eleverna mer engagerade och aktiva i sin läsupplevelse genom att dokumentera. Ett underlag för boksamtal är att eleverna börjar med att skriva egna läsloggar som de sedan kan utgå från när de ska samtala om läsupplevelsen. Läsloggen ska främst innehålla elevens reaktion och personliga tankar på det som hen har läst. Elevernas reflektioner som de har under läsningen utvecklas när de arbetar med läsloggar. Läsningen blir även mer aktiv och eleverna utvecklar sitt personliga meningsskapande (Skolverket, 2015, s. 7). Ett annat exempel där eleverna reflekterar över det dem läst är när de skriver en sammanfattning. Ett bra sätt för att eleven ska utvecklas i sin läsförmåga är att skriva frågor om texten eller svara på frågor som redan finns under eller efter sin läsning (Skolverket, 2015, s. 4).

Utifrån ett sociokulturellt perspektiv så finns det inte en inre drivkraft hos eleverna gällande läsning från första början. Motivationen och intresset är något som växer fram i en lärandesituation. Genom aktiviteter som arrangeras så sker denna utveckling gemensamt. Eleven får en inre motivation till läsning i mötet med andra elever och läraren. Samtal om texter är ett exempel på detta. Undervisningen kan formas så att eleverna övar på att tänka och reflektera över det som de har läst. Läraren kan visa olika strategier för detta men eleverna måste öva på att tillämpa dessa strategier i sin egen läsning. När elever läser en text så har alla olika tolkningar på berättelsen. Genom samtal kan läraren ge en annan tolkning på berättelsen genom att samtala om hur personerna i berättelsen skulle kunna göra annorlunda. Detta ger eleverna ett annat perspektiv och kan med detta få en mer fördjupad tolkning (Skolverket, 2015, s. 6).

Det är viktigt för eleverna att bli sedda som läsare och det är även viktigt att synliggöra läsningen i klassrummet. Om eleverna ska stödjas i sin läsutveckling måste de få en förståelse för hur viktig läsning är och vad det kan ge dem personligen, på detta sätt skapar det en identitet som läsare.

Utifrån detta är det viktigt att lärarna synliggör elevernas läsning i klassrummet och uppmärksammar den egna läsningen (Skolverket, 2015, s. 10). Ett annat sätt att få stöd i sin utveckling är att eleven får möjligheter att lära sig betydelsen av ord i olika sammanhang. Eleverna lär sig nya ord på bästa sätt genom att de presenteras av läraren i både planerat och i spontana sammanhang (Skolverket, 2016, s. 41).

När läraren läser högt för eleven stimuleras läsintresset och motivationen till läsning. För att en elev ska få ett ökat läsintresse är det viktigt att en text presenteras på rätt sätt. Att läsa högt för eleverna bidrar till en förståelse av en text och det ger en stor möjlighet hos eleven att bygga upp ordförrådet. Läsa inlevelsefullt vid högläsning är mycket viktigt och bidrar till att eleven utvecklar ett engagemang, spänning och nyfikenhet till en text. För de elever som har lässvårigheter är det extra viktigt eftersom att de har svårt att uppleva detta när de läser tyst på egen hand. När läraren läser med inlevelse är det viktigt att hen använder olika röstlägen, tempo, pauser och även gester för att skapa en stämning (Skolverket, 2015, s. 8).

Sociokulturellt perspektiv

Utifrån det sociokulturella perspektivet ses lärandet vara något som sker mellan människor och deras relation till varandra. Människans tänkande utformas och utvecklas utifrån omgivningen och blir en del av lärandet. För att få in kunskap sker detta via ett konkret arbete för eleven, men för att de ska lyckas så behöver de stöd. Det är då lärarens roll är viktig och läraren ska fungera som en förebild och hjälpa eleven i sin utveckling. Läraren synliggör det som måste göras och utveckling är en central del i undervisningen. Läraren hittar bra arbetsmetoder utifrån elevens förutsättningar, erfarenheter och behov. Vygotskij menar att eleven utvecklas via det verbala och sociala samspelet mellan lärare och elev. Läsa och skriva ses som en process där det behövs kommunikation där både lärare och elev är engagerade (Berg, 2011, s. 52).

Vygotskij menar att varje elev har ett utvecklingsrum, det här rummet är en zon som eleven arbetar inom. Den här zonen kallas för den proximala utvecklingszonen. I det här rummet finns det som eleven inte riktigt förstår eller inte kan klara av på egen hand utan behöver stöd från andra i sin omgivning. Det läraren kan göra är att forma uppgifter för varje elev som de nästan klarar av på egen hand för att kunna ge stöd och vägledning så att eleven klarar av uppgiften. När läraren gör på detta sätt sker en utveckling och eleven kommer att klara av dessa uppgifter på egen hand så småningom men eleven kommer alltid att behöva uppgifter som finns inom proximala utvecklingszonen som utmanar dem att komma vidare i sin utveckling (Berg, 2011, s. 44).

Syfte och frågeställningar

Syftet med denna undersökning är att ta reda på hur lärare uppger att de undervisar för att öka elevers läsförmåga med hjälp av läsläxan.

Forskningsfrågor:

1. Av vilka anledningar väljer lärare att ha läsläxan?
2. Hur värderar lärare läsläxan?
3. Hur uppger lärare att de lägger upp sin undervisning kring läsläxan?

Metod

I detta avsnitt presenteras val av metod för undersökningen och vilket tillvägagångssätt som valdes för att ta reda på hur lärare uppges att de undervisar för att öka elevers läsförmåga med hjälp av läsläxa. Det som tas upp är varför en enkät valdes som metod, vilka som har svarat på enkäten, hur undersökningen genomfördes och hur enkäten har analyserats. Didaktiskt relevans, en reflektion över metoden och etiska aspekter finns även med i avsnittet.

Urval - enkät

Enkät valdes som metod för denna undersökning för att få in så många svar som möjligt. Det är viktigt att få in så många svar som möjligt för att få ett större perspektiv på svaren och lättare komma fram till ett rimligt och trovärdigt resultat. Enkät valdes också för att det sparade tid, det hade tagit längre tid med till exempel intervjuer. Göran Ejlertsson skriver om detta och menar att enkät tar mycket kortare tid än alla andra metoder. Det krävs även en mindre arbetsinsats om enkät väljs som metod (2014, s 11.) Ejlertsson menar också att deltagarna som deltar i enkäten kan sitta i lugn och ro och svara på frågorna som ställs och en enkät når även ut till större områden (2014, s. 12).

Enkäten bestod av fem frågor med korta svarsalternativ och två frågor där de lärare som svarade på enkäten fick motivera och förklara sitt svar. Frågorna som ställdes i enkäten utgick från frågeställningar som är: Av vilka anledningar väljer lärare att ha läsläxan?, Hur värderar lärare läsläxan?, Hur uppges lärare att de lägger upp sin undervisning kring läsläxan? Andra frågor som ställdes i enkäten var vilken årkurs lärarna som svarade på enkäten arbetar i, om lärarna väljer läsläxa åt eleverna eller om de väljer själva och om eleverna är medvetna om varför de har läsläxa. Till sist ställdes en fråga till lärarna om hur läsförmågan i klassen såg ut, om den ligger på låg, medel eller hög nivå. De frågor som ställdes i enkäten var inte obligatoriska att svara på. Jan Trost skriver att om den som ska svara på enkäten måste svara på alla frågor för att kunna delta så kan det hända att många som tänkt delta avbryter (2012, s. 140). Vi vet inte om det var någon som valde att avbryta sin medverkan i enkäten men vi vet att det endast var en deltagare som valde att inte svara på en fråga av alla 75 deltagare. Trost skriver även att som undersökare är det bra att få svar på några frågor än inga alls och därför är det bra att den som svarar på enkäten själv får välja (2012, s. 140).

Genomförande

Enkäten lades ut i tre grupper på Facebook som alla har koppling till skola och läsning. De tre Facebookgrupperna som enkäten lades ut i fungerar som forum där lärare kan skriva inlägg, kommentera och dela med sig av material. Namnen på grupperna är: Årkurs F-3 Tips och idéer (endast för pedagoger och studenter), Mitt lilla klassrum på nätet och Svenska åk 1-3. Anledningen till valet av att skicka ut enkäten via Facebook var för att nå så många lärare som möjligt. Grupperna på Facebook är öppna för alla lärare i Sverige så det antas att svaren som kommit in via enkäten kommer från lärare från olika skolor i Sverige. Enkäten riktades mot de lärare som arbetar i årskurs 1-3 och som använder läsläxa i sin undervisning. Efter några timmar hade fler än 75 svar kommit in och då stängdes enkäten ner. Hemsidan där enkäten skapades heter www.enkät.se. Det var 160 svar som kom in, för att ta del av alla svar krävdes en uppgradering av medlemskapet och det valdes bort. Detta valdes bort för att 75 svar ansågs vara tillräckligt för att få fram ett resultat. En vecka efter att enkäten lades ut sammanställdes och analyserades resultatet.

Urvalet kan ha påverkat resultatet på så sätt att deltagarna kan vrida på sanningen i svaret, de kan ha hittat på svaren eller skrivit sådana saker som de har gjort förut men inte använder sig av nu. Det kan finnas lärare som såg denna enkät men valde att inte svara för att de eventuellt anser antingen att de inte har tid att svara eller inte jobbar med läsläxan. Deltagarna kan ha missförstått frågorna i undersökningen och tolkat det på ett annat sätt vilket leder till att svaren kan bli felaktiga. Detta har tagits till hänsyn när svaren har analyserats även fast svaren upplevs ärliga eftersom att deltagarna har skrivit välformulerade svar med både positiva och negativa tankar. Nackdelen med att lägga ut en enkät på nätet och Facebook är att även fast gruppen är avsedd för lärare så kan det vara icke lärare eller lärarstudenter som har svarat, samt att alla lärare som finns i Sverige inte är medlem i Facebook eller i de grupper som enkäten lades ut i. Det kan även ha varit lärare som har undervisat i andra årskurser än 1-3 som har svarat på enkäten, även fast det stod i enkäten att den var avsedd för 1-3 lärare. Ejlertsson (2014, s. 12) skriver att en nackdel med att använda enkät är att deltagarnas identitet inte kan styrkas då det kan vara anonymt, Ejlertsson skriver även att det inte är ett stort problem (2014, s. 12).

Analys

I analysen valdes tre utav sju frågor från enkäten ut för att analyseras eftersom att de är mest relevanta för att få fram ett resultat i undersökningen. Första frågan som togs bort var "Vilken årskurs arbetar du i?" detta ansågs inte vara relevant i analysen eftersom att det inte hör ihop med syftet i denna undersökning. Anledningen till att frågan inte längre var relevant är på grund av att

syftet har ändrats under arbetets gång. Även två frågor som var “Har du som lärare valt läsläxa åt eleverna eller får de välja själva?” samt “Är dina elever medvetna om varför de har läsläxa?” valdes bort av samma anledning. Den sista frågan som valdes bort var “Hur ser läsförmågan ut hos dina elever generellt?” där deltagarna kunde välja mellan hög nivå, medelnivå eller låg nivå. Denna fråga valdes bort eftersom att den inte heller var relevant till undersökningens syfte. För att ta reda på hur lärare uppger att de arbetar för att öka elevers läsförmåga är nivån på elevernas läsförmåga inte relevant eftersom att syftet i undersökningen riktar sig på lärarna.

De två frågor som krävde längre svar och inte bara var kryssa i frågor i enkäten delades upp och analyserades. Svaren kategoriserades utifrån likheter och skillnader samt vad som stack ut. Detta gjorde för att på så sätt se vad som är vanligast att lärare gör, tycker och tänker. Varenda gång det fanns likheter mellan de olika svaren kopplades de samman och sammanställdes under tiden med hur många deltagare som svarat lika.

Den fråga som krävde ett kort svar valdes att visas med ett diagram för att visa resultatet. Detta är för att det är lättare för läsaren att se ett resultat utifrån ett diagram. Läsaren får en tydligare bild av vad deltagarna i enkäten har svarat utifrån både diagram och text. Ejlertsson nämner att med hjälp av ett diagram så förmedlar det ett enkelt och snabbt budskap till den som läser undersökningen (2014, s. 141).

Etiska aspekter

Enkäten har följt de fyra etiska överväganden som är informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet (Vetenskapsrådet, 2002). En förklaring på de fyra etiska överväganden tas upp i följande stycken.

Utifrån informationskravet som är att de som ska ta del av forskningen ska bli informerade om syftet med undersökningen. Deltagarnas uppgift var att svara på frågor samt dela med sig av sina erfarenheter om arbete kring läsläxa och hur de undervisar för att öka elevers läsförmåga. Detta fick de reda på genom att en text skickades ut med enkäten som beskrev studien och syftet med den samt att alla deltagarna i undersökningen var anonyma (2002, s. 7).

Enligt samtyckeskravet så ska varje deltagare i undersökning få möjlighet att bestämma själv om de vill delta eller inte. Eftersom enkäten lades ut i en grupp på Facebook så kunde de med intresse gå in på enkäten och svara eller inte, på så sätt bestämmer varenda individ själv över sitt deltagande (2002, s. 9).

Konfidentialitetskravet innebär att obehöriga inte ska kunna ta del av personuppgifter som eventuellt kommit fram i undersökningen. De deltagare som har valt att svara lite mer personligt i

enkäten till exempel med namn, skola och stad tas inte med i undersökningen. Detta är på grund av att det inte berör våra frågeställningar samt att alla deltagare är anonyma (2002, s. 12).

Uppgifter från personen som svarat på frågor i enkäten får endast användas för forskningsändamål enligt nyttjandekravet. Detta tas till hänsyn i undersökningen och därför används alla uppgifter endast för undersökningen (2002, s. 14).

Reflektion över metoden

Enkäten var först utformad med fler än tio frågor där de som skulle svara på frågorna endast kunde svara genom att motivera och förklara. Efter reflektioner gjordes flera ändringar i enkäten som till exempel minskning av antal frågor och fler frågor som svarsalternativ än svar där de måste motivera och förklara. Varför denna ändring gjordes var för att eventuellt få in fler svar eftersom en kortare och lättare undersökning tar inte så lång tid för de som ska svara. Frågorna ändrades så att det hade en mer utgångspunkt i frågeställningar och för att utesluta onödiga frågor.

Didaktisk relevans

Att undersöka hur lärare uppges att de undervisar för att öka elevers läsförmåga är didaktiskt relevant eftersom att ett av skolans viktigaste uppdrag är att eleven ska lära sig att läsa, använda och förstå de texter som de läser (Carlsson, Regnell, 2011, s.6). Denna undersökning är därför viktigt eftersom att resultatet visar om lärares undervisning och tankar kring läsläxan kan öka elevers läsförmåga eller inte. När denna studie har publicerats kan andra lärare eller blivande lärare läsa och ta del av informationen och själva kunna reflektera över sina egna val och tankar.

Genom att läsa får eleven färdigheter och kunskaper inom alla de olika ämnena i skolan. Om eleven har en god läsförmåga bidrar det till att eleven kan ta en del av skönlitteraturens värld som sedan kan bidra till en personlig utveckling hos eleven. När eleven har en god läsförmåga kan hen sedan utveckla en bra läsförståelse. Det är även relevant eftersom att i dagens samhälle är det viktigt att kritiskt kunna granska olika texter och även sortera och värdera. Läraren fungerar som en vägledare som hjälper eleven utveckla en läsförståelse som kan underlätta eleven med detta. Läsförståelsen påverkar också en individs möjlighet till en bra utbildning och en svag läsförståelse kan leda till sämre betyg (Carlsson, Regnell, 2011, s.6).

Om eleverna inte kommer igång med att läsa redan vid skolstart kan detta påverka eleven negativt för den kunskapsutveckling som de har och det kan även påverka deras välbefinnande. För att elevernas utveckling ska vara så bra som möjligt är det bra om undervisningen är intensiv och välstrukturerad (Krantz, 2011, s. 6).

I styrdokumentet för grundskolan (Skolverket, 2011, s. 13) står det att skolan har ett ansvar för att varje elev ska ha och utveckla kunskaper som är viktigt att ha som samhällsmedlem, samt att det ska kunna ge en chans till ytterligare utbildning. Det ska ske en harmonisk utveckling hos eleverna och de ska lära sig via nyfikenhet och känna lust till att göra det. Det är viktigt att skolan har en strukturerad undervisning för att få en balans i undervisning. Efter genomgången grundskola ska varje elev kunna använda det svenska språket i tal och skrift.

I styrdokumentet under rubriken övergripande mål och riktlinjer (Skolverket, 2011, s. 14) står det även att läraren ska utgå från varje elev utifrån behov, stärka varje elevs motivation till att lära och att tro på sig själv. Läraren ska även ha en strukturerad undervisning och genomföra den så att eleven utvecklas, stimuleras, använder sin förmåga, upplever undervisningen som meningsfull och får stöd (2011, s. 14).

Styrdokumentet säger även att undervisning i svenska ska ge eleven utveckling och kunskaper i det svenska språket. Eleven ska utveckla sig i tal- och skriftspråk för att känna sig säker i sin språkförmåga, sättet att uttrycka sig på, tänkandet och att kommunicera samt lära sig (Skolverket, 2011 s. 223).

Analys och reflektion

I detta avsnitt redovisas resultatet från undersökningen som gjordes hos 75 lärare kring hur de uppger att de arbetar för att öka elevers läsförmåga via läsläxan. Lärarna som har svarat på enkäten kan vara från hela Sverige eftersom att den lades ut på nätet samt att enkäten var öppen för de tre grupper på Facebook som enkäten lades ut i, de tre grupperna står det mer om under rubriken metod.

Lärarna som svarat på enkäten arbetar inom klasserna 1-3 där vikten på att kunna lära sig läsa är störst och läsläxan är i fokus och mest vanligt att läsläxa förekommer. Resultatet redovisas utifrån syfte och forskningsfrågor som är grund för denna undersökning

Lärares val av läsläxan

Frågan som ställdes till lärarna var "Varför väljer du att ha läsläxa åt dina elever?" Många deltagare har angett ett svar med längre formulering, med många olika sätt som de arbetar kring läsläxan. Ett exempel på ett svar från enkäten är "Lästräning, lästräning, lästräning! Lära sig ta eget ansvar. Föräldrarna får lite koll på hur det går för deras barn i läsningen. Eleverna ska läsa sin läxa högt för en vuxen person."

Det är många lärare som anger att de använder sig av läsläxan för att på något sätt få eleverna att öva på att läsa, tyst för sig själv eller högt. Det finns även lärare som tycker att det är bra med läsläxa för att ha en gemensam text att samtala om, om det finns möjlighet till det. Det är en bonus att eleverna även får öva på att läsa högt om denna aktivitet förekommer i skolan eller om föräldrarna lyssnar på eleverna hemma. Detta är något som inte allt för många lärare nämner eftersom att många elever förmodligen inte har den möjligheten och att lärarna inte kan ta det som en självklarhet.

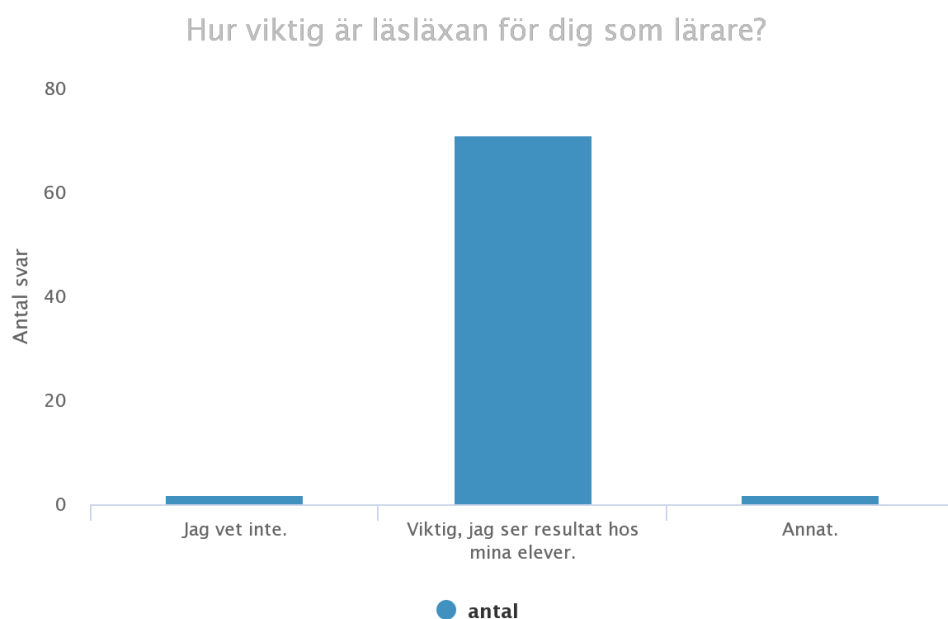
Det finns flera olika syften till varför lärare väljer att ha läsläxa och lärare ger olika anledningar till vad eleverna utvecklar, ibland ser lärarna en sak de utvecklar och ibland fler. Detta kan bero på flera olika saker som bland annat vilken årskurs det är, vilka mål lärare har med läsutvecklingen och hur mycket tid hen har till att lägga på läsinläringen. Många nämner att det är brist på tid under skoltid och därför är det viktigt att ha läsläxa för att få flera tillfällen att öva på sin läsförmåga. Det är viktigt att öva för utveckling av läsflyt, läsförståelse, ordförråd och ordförståelse. Detta är något eleverna övar på hela tiden om man läser eller får lyssna på någon annan som läser. Att lära sig läsa gör att elever får en större förståelse och kommer då ha lättare i nästa årskurs. Då blir det allt mer avancerade texter och mer kunskap som hämtas upp via att

man läser själv. Då måste eleven kunna förstå texten samt att hen får lättare förståelse i andra ämnen. När eleven övar på att stärka sin läsförmåga behöver den något som utmanar hen vilket leder till en utveckling.

Hos många lärare och klasser anses läsläxan vara som en relation till hemmet och vårdnadshavare. Detta kan både vara bra och dåligt, allt beror på vilken årskurs det är, vilka vårdnadshavarna är, vem du är som lärare samt vilken klass du har. För de elever som har svårt med läsningen och inte har kommit så långt är det bra att lägga några extra timmar hemma på att läsa, detta är bäst om vårdnadshavare kan ge stöd. Som tidigare nämnt så får inte alla elever stöd hemifrån och då är läsläxan ett bra sätt att få öva. Detta är om lärarna arbetar kring den i skolan på något sätt, eftersom att tiden inte räcker till så är det många lärare som hoppas på att så många elever som möjligt kan läsa hemma. Att ha läsläxa är även ett sätt för vårdnadshavare att ha koll på var eleven/eleverna ligger i sin läsning och det blir då en delaktighet från dem i elevens utveckling. Det händer att det är vårdnadshavarna som efterfrågar läsläxa men majoriteten av lärarna har bestämt själva att de ska ha det som läxa. Det finns även någon lärare som skriver att det är ledningen som bestämt att de ska ha läsläxa i sin undervisning.

Enkäten visar i stora drag att det är viktigt att läsa. Eleven måste läsa varje dag för att komma igång med sitt läsflyt och eleven måste lägga ner många timmar på läsningen för att bli en bra läsare. Eftersom det ofta är så att alla elever inte ligger på samma nivå inom läsningen är det viktigt att man läser mycket, på olika sätt och vid olika tillfällen. All tid som går åt till läsningen är viktig och bra. Många lärare väljer att berätta fakta kring läsning om varför det är viktigt och hur många timmar det är bra för eleverna att läsa. Detta gör att eleverna känner stolthet och ansvar. Eleven har ansvar över läsläxan och får ha en egen bok som de läser i, får känna att de utvecklas samt att de kan. På så sätt blir eleverna motiverade till att läsa.

Läsläxans betydelse för läraren

Frågan som ställdes var “Hur viktig är läsläxan för dig som lärare?” Utifrån diagrammet anser 71 av 75 lärare att läsläxan är något som är viktigt i undervisningen och att de ser resultat hos sina elever. Fyra har svarat att de inte vet eller att det av någon annan anledning är så att läsläxan är viktig för dem som lärare än det som fanns att välja i frågan. Ett sista svarsalternativ som ingen av de lärare som svarat på enkäten var “Jag väljer läsläxa för att alla andra har det”.

Utifrån de fyra alternativen på frågan “Hur viktig är läsläxan för dig som lärare?” Så kan det antas att svarsalternativen ”Viktigt, jag ser resultat hos mina elever” var ett självklart val för de flesta. Men det kan vara så att svaret var de som passade bäst för deltagarna som svarade och inte är det som egentligen är deras åsikt fullt ut. Även om de kan ha varit så kan ändå ett resultat antas eftersom att man ändå på något sätt vet att lärarna tycker att det är viktigt. Om lärarna inte skulle tycka att det är viktigt så skulle de ha tagit på “jag vet inte” eller “annat”.

Läsläxans praktiska genomförande

Frågan som ställdes till lärarna var “Hur arbetar du kring läsläxan? För- och efterarbete? Hur följer du upp den?” Även i den här frågan så har många deltagare angett ett svar med längre formulering. Majoriteten av deltagarna anger flera olika sätt som de arbetar kring läsläxan. Ett exempel på ett svar från enkäten är ”Jag läser läsläxan högt för eleverna och pratar om handlingen samt svåra ord och begrepp. Eleverna tränar sedan på läsläxan hemma under veckan och när de kommer tillbaka arbetar vi med frågor till texten.”

Arbetet kring läsläxan ser olika ut i alla klassrum men de flesta lärare uppger att de arbetar kring den antingen muntligt, skriftligt eller kombinerar dessa två arbetssätt. Att arbeta muntligt kring läsläxan i undervisningen är det flera lärare som uppger att de gör. Detta är något som sker på många olika sätt i klassrummet. Exempel på det är när eleverna läser sin läsläxa högt för läraren och läraren läser texten högt så att eleverna ska få en större förståelse för innehållet. För att eleverna ska få en större förståelse pausar läraren i sin läsning och ställer frågor till eleverna som de sedan diskuterar i klassrummet. Ett annat arbetssätt är gemensam läsning och det finns olika sätt att arbeta kring det. Lärare uppger att man sammanfattar, diskuterar, förutspår eller samlar och förklarar svåra ord.

Enkäten visar att många lärare väljer att låta sina elever arbeta i par eller grupp på olika sätt när de arbetar kring läsläxan. I grupperna är det vanligt att de läser samma läsläxa och ibland förekommer det även att de ger varandra kamratrespons. När eleverna får arbeta på detta sätt så gör eleverna det muntligt och då kan frågekort förekomma som ett arbetssätt. Frågekorten kan vara utformade med frågor och uppmaningar "Vilken karaktär är mest lik dig?" "Skulle boken bli en bra film?" "Beskriv en karaktär". Deltagarna i enkäten uppger att de diskuterar innehållet i texten med eleverna och att de övar på att formulera frågor kring det eleverna har läst samt att kunna ta ut det viktiga i texten. Frågor som till exempel "Texten är skriven för 40 år sedan. Vad kan du hitta för ledtrådar till det i texten?" Att arbeta kring läsläxan tillsammans på något sätt förekommer oftare än att lärare väljer att eleverna får läsa enskilt enligt enkäten.

Det är många i enkäten som har angett att de arbetar skriftligt kring läsläxan i klassrummet. Ett arbetssätt som eleverna arbetar med är att de antingen får skriva frågor om den text som de nyss har läst eller svara på frågor som är relevant till deras text. Detta kan eleverna göra på olika sätt, antingen via att skriva en sammanfattning, bokrecension, läslogg eller någon annan form av skriftlig uppgift om texten som eleven har läst. När lärare väljer att göra detta arbete kring läsläxan är det vanligt att de tar hjälp av arbetsböcker eller andra metoder.

Något som är vanligt för de lärare som har svarat på enkäten är att de skriver kommentarer angående elevens läsning i läsläxan. Den fungerar som feedback på elevens läsning samt en kommunikation till vårdnadshavare. När eleven sedan tar hem läsläxan kan vårdnadshavarna ta del av elevens läsutveckling och även de kan skriva en kommentar som läraren sedan tar del av och så fortsätter de under hela tiden när eleven har läsläxa.

Diskussion

Då vi innan denna undersökning sett olika val av arbetssätt och tankar kring läsläxan har vi nu kommit fram till ett resultat som visar att många lärare arbetar och är medvetna om hur de arbetar med läsläxan. Efter denna undersökning känner vi en lättnad över att det är så många lärare som är medvetna om om deras val och arbete kring läsläxan och att det inte är som vi såg innan. Det vi såg var flera lärare som inte la ner tid på läsläxan i undervisningen. Diskussionen sammanställs utifrån syfte och de tre forskningsfrågor som är utgångspunkten för denna undersökning som är:

1. Av vilka anledningar väljer lärare att ha läsläxan?
2. Hur värderar lärare läsläxan?
3. Hur uppger lärare att de lägger upp sin undervisning kring läsläxan?

Lärarens val av läsläxan

Vi har kommit fram till varför lärarna från enkäten väljer att ha läsläxa är för att eleverna ska öva på att läsa, läsa regelbundet, det är den enda läsning som vissa elever har samt att det utmanar eleven och skapar läsvanor. Detta kan kopplas till den tidigare forskning som menar att om en elev ska få flyt på sitt läsande så behöver de regelbundet ägna sin tid åt att läsa (Jönsson, 2007, s. 156). Helena Krantz menar att eleverna blir bra avkodare genom att läsa mycket (2011, s. 98-99). Tidigare forskning visar också att det är viktigt att varje elev kommer igång med sin läsning direkt vid skolstarten, annars kan det få negativa konsekvenser för elevens välbefinnande. (2011, s. 98-99). Många lärare ansåg att läsläxan är viktig för att eleverna ska komma igång med sin läsning. Enligt skolverket (2015, s. 6) så finns det ingen inre drivkraft från första början av skolstarten vad gäller läsning utan motivation och intresset är något som växer fram i en lärandesituation och det är vad många lärare i undersökning gör med hjälp av läsläxan.

Många lärare anser att läsläxan bidrar till en utökad läsförståelse, en utveckling av ordförrådet och ordförståelse. Som Jönsson skriver (2007, s. 156) så behöver varje enskild elev regelbundet ägna sin tid åt läsning för att få flyt på sitt läsande. När eleven arbetar med läsning tillsammans med läraren i ett planerat sammanhang så lär sig eleven nya ord och får förståelse för ord och text (Skolverket, 2016, s. 41). Att läsa högt för eleverna bidrar också till en förståelse av en text och det ger stor möjlighet hos eleven att bygga upp ordförrådet (Skolverket, 2015, s. 8). En del lärare nämner att läsläxan bidrar till en text som alla gemensamt kan samtala om. Skolverket skriver att genom samtal ger det eleverna ett annat perspektiv och en mer fördjupad tolkning på texten

(Skolverket, 2015, s. 6). Samt att undervisningen bör formas så att eleverna övar på att tänka och reflektera över det som de har läst (Skolverket, 2015, s. 6).

Några anser att läsläxan bidrar till att eleven får känna ett ansvar och stolthet. Om eleverna ska stödjas i sin läsutveckling måste de få en förståelse för hur viktig läsning är och vad det kan ge dem personligen. På detta sätt skapar det en identitet som läsare (Skolverket, 2015, s. 10).

Läsläxans praktiska genomförande

Vi har även kommit fram till att många reflekterar över hur de lägger upp arbetet kring läsläxan. Många arbetar väldigt olika men alla gör oftast någonting som ger något positivt till elevens läsförmåga. Först och främst är det många lärare som uppger att de diskuterar innehållet i texten med eleverna. Genom samtal kan läraren ge en annan tolkning på berättelsen genom att samtala om hur personerna i berättelsen skulle kunna göra annorlunda. Detta ger eleverna ett annat perspektiv och kan med detta få en mer fördjupad tolkning (Skolverket, 2015, s. 6). Undervisningen kan formas så att eleverna övar på att tänka och reflektera över det som de har läst (Skolverket, 2015, s. 6).

Det är många lärare som uppger att de samlar svåra ord i texten, diskuterar dem så att eleverna får en förståelse. Detta leder till ett utökat ordförråd och detta sker i olika sammanhang i klassrummet. För att eleverna ska lära sig på bästa sätt bör nya ord presenteras av läraren både planerat och i spontana sammanhang (Skolverket, 2016, s. 41).

Att läsa texten högt för klassen är det många lärare som gör, detta stimulerar läsintresset och motivationen till läsning. För de elever som har lässvårigheter är det extra viktigt eftersom att de har svårt att uppleva detta när de läser tyst på egen hand (Skolverket, 2015, s. 8). Att läsa högt för yngre barn skapar möjligheter för utveckling inom läsning. När läraren läser högt för en klass så måste eleven engagera sig för att kunna delta i ett samtal om det hen läser om läraren väljer att ha ett samtal om texten (Jönsson, 2007, s. 53).

Arbetet kring läsläxan av de lärare som svarade på enkäten som är skriftlig ser ut på många olika sätt, exempel på detta är sammanfattning, bokrecension, läslogg och olika frågor kring texten. Det var endast en lärare som angav att eleverna arbetade med läsloggar, men Jönsson menar att om eleven har en läslogg som de skriver i får de möjlighet till att reflektera, få syn på sina egna tankar och funderingar (2007, s. 218). Det bidrar även till att eleven bygger upp och utvecklar en föreställningsvärld. Eftersom att eleven skriver ned sina tankar kring en text kan läraren förstå hur eleven läser samt hur mycket eleven förstår av texten (2007, s. 218). Ett annat exempel där eleverna reflekterar över det de läst är när de skriver en sammanfattning. Ett bra sätt för att

eleven ska utvecklas i sin läsförmåga är att skriva frågor om texten eller svara på frågor som redan finns under eller efter sin läsning (Skolverket, 2015, s. 4).

Det är många lärare som väljer att arbeta med läsläxan muntligt i klassrummet och ha en gemensam genomgång om innehållet med eleverna. Jönsson menar att när läraren och eleven läser tillsammans bidrar det till att eleven får tillgång till en större förståelse för en text (2007, s. 218). Jönsson skriver att det är samspelet med elev, lärare och text som gör att det sker en utveckling och att det blir något nytt för eleverna (2007, s. 55). Angela Åberg-Marx skriver att om förkunskaperna inte räcker till i undervisningen behöver eleverna stöttning av läraren för att komma vidare (2016, s. 165-166).

Lärarna som svarat på enkäten använder sig av för-och efterarbete och exempel på detta är att läraren tillsammans med eleverna förutspår innan de läser vad som ska hända, läraren lyssnar på eleven när hen läser, eleven får läsa högt för klassen, arbetar med en arbetsbok och att eleverna får återberätta den text de har läst muntligt. Läraren har reflekterat över sin undervisning och Astrid Ahl menar att eleven utvecklas och tar till sig kunskap lättare när det är en strukturerad och genomtänkt undervisning (1998, s. 360). En meningsfull undervisning har alltid ett syfte och läraren ska alltid kunna förklara varför just hen har valt de aktiviteter som genomförs. I en meningsfull undervisning planerar läraren den utifrån elevernas verklighet för att fånga deras intresse och utgår från deras förkunskaper (2016, s.165-166).

Kamratrespons, att elever läser högt i grupp, ha en bokcirkel där alla läser samma bok samt diskussioner är det lärare som nämner att de har i undervisningen. När eleverna får ta till sig varandras processer så kan det leda till att eleverna väcker en nyfikenhet hos varandra så att de vill läsa mer (Åberg-Marx, 2016, s. 167-168). Dessutom om förkunskaperna inte räcker till i undervisningen behöver eleverna stöttning av läraren för att komma vidare. En stöttning för eleverna kan vara till exempel att istället för att läsa en text själv så hjälps flera elever åt att läsa. De kan försöka förstå texten tillsammans eller så ser läraren till att texten kan kortas ner så att det passar elevens nivå (2016, s. 165-166).

Läsläxans betydelse för lärare

Slutligen ställdes en fråga till lärarna som svarat på enkäten om "Hur viktig är läsläxan för dig som lärare?" där 71 av 75 deltagande svarade att den är viktig för att de ser resultat hos eleverna. Som vi tog upp tidigare så kan deltagarnas svar ha begränsats då de endast hade fyra alternativ att välja mellan. Detta är något som vi har tagit hänsyn till när vi har kommit fram till en slutsats. Hade det varit så att lärarna ansåg att de inte såg resultat av läsläxan så kan vi anta att de hade valt ett annat alternativ. Vi har i efterhand blivit medvetna om att det blir ett svarsalternativ där det är två svar i ett, det svarsalternativet var "viktig, jag ser resultat hos eleverna". Vi vet inte om alla

som valde att den är viktigt för att de ser resultat hos eleverna känner så till hundra procent men förhoppningsvis så ser de någon form av utveckling hos eleverna eftersom att de tog detta alternativ.

Antingen så tycker lärarna som svarat på denna fråga att läsläxan är viktig, att de ser resultat hos eleverna eller både och. Oavsett vad de svarar så kan vi med hjälp av de andra frågorna se att majoriteten av lärarna gör något kring arbetet med läsläxan för att öka elevers läsförmåga och det är det som är viktigt till en början. Även om en lärare kan se resultat så är det allra viktigaste att de försöker och är medveten om sina val och på så sätt kommer man förmodligen att se någon form av utveckling hos sina elever som vi har kommit fram till i diskussionen.

Sammanfattning av resultat

Det vi kan se utifrån resultat och analys är att alla lärare gör något eller flera saker för att öka elevers läsförmåga med hjälp av läsläxan samt att de flesta har en tanke om varför de har läsläxa i sin undervisning. Även om de fanns enstaka svar som stack ut i enkäten så har majoriteten av lärarna en bra undervisning och tanke kring läsläxan. Det som stack ut var bland annat en lärare som svarade att valet av att ha läsläxa var för att föräldrarna efterfrågade det och en annan lärare svarade att det var för att ledningen hade bestämt det. Dessa lärare har inte på eget initiativ valt läsläxa men jobbar ändå kring läsläxan. Ahl menar att eleven utvecklas och tar till sig kunskap lättare när det är en strukturerad och genomtänkt undervisning (1998, s. 360). En meningsfull undervisning har alltid ett syfte och läraren ska alltid kunna förklara varför just hen har valt de aktiviteter som genomförs (Åberg-Marx 2016, s. 165-166). Dessa lärare kan reflektera över varför de väljer att ha läsläxa i sin undervisning för elevernas skull. Eftersom att lärarnas delaktighet och engagemang kring läsläxan är viktig för elevernas utveckling inom läsning.

Undersökningens syfte var att ta reda på hur lärare uppger att de undervisar för att öka elevers läsförmåga med hjälp av läsläxan. Vi har kommit fram till att majoriteten av lärarna kan resonera kring sitt val av läsläxan och hur de arbetar kring den. Efter att ha analyserat och diskuterat resultatet kan vi koppla samman tidigare forskning och de teoretiska utgångspunkterna med majoriteten av svaren i enkäten som lärarna har svarat på. Det visar att deltagarnas syn och arbetssätt kring läsläxan är bra och bidrar till en utveckling av elevers läsförmåga.

Konklusion

Syftet med denna undersökning var att ta reda på hur lärare uppgjer att de undervisar för att öka elevers läsförmåga med hjälp av läsläxan. Det har vi kommit fram till genom en enkät och att koppla svaren till forskningsfrågorna och olika teoretiska utgångspunkter.

En stor andel av svaren som inte gick att koppla till något utav forskningsfrågorna eller teoretiska utgångspunkterna var att lärarna använde läsläxan för att ha som en kommunikation med hemmet på olika sätt. Dels för att den tid som finns för läsning i skolan inte räcker till och det blir en delaktighet från vårdnadshavare. Detta anser vi är en intressant sak att undersöka närmare på men vi anser också att det inte var relevant för vår undersökning eftersom att det inte går att koppla till syftet.

Som vi nämner under metod så valdes några frågor bort från enkäten. Anledningen till detta var för att det inte är relevanta till undersökningens syfte eller forskningsfrågor. Den fråga som valdes bort var "Väljer du läsläxa åt dina elever eller väljer de själva?". Eftersom att fokuset i tidigare forskning och teoretiska utgångspunkterna utgår ifrån syfte och frågeställningar fanns det inget vi kunde koppla denna fråga till och därför valdes den bort. Denna fråga är något som skulle vara intressant att undersöka vidare på grund av om det ger konsekvenser för undervisningen och elevers läsutveckling.

Referenslista

Ahl, A. (1998). Läraren och läsundervisningen: En studie av åldersintegrerad pedagogisk praktik med sex- och sjuåringar. Umeå Universitet: Pedagogiska institutionen.

Berg, E. (2011). Läs- och skrivundervisning: teorier, trender och traditioner. Lund: Studentlitteratur.

Bohusläningen. (2013-12-03). Så här har läroplanen sagt om läxor från 1962 och framåt. Tillgänglig: <http://bohuslaningen.se/> Nyheter / Västsverige [2017-04-18]

Carlsson, U & Johannisson, J. (2012). Läsarnas marknad, marknadens läsare: en forskningsantologi. Stockholm: Elander Sverige AB.

Carlsson, U & Regnell, A. (2011). Läslust och läsförståelse: Hur begreppen tolkas och kommer till användning i litteraturundervisning för lässvaga elever på gymnasiet. Linnéuniversitetet: Institutionen för språk och litteratur.

DN. (2016-09-21) Repliker. ”Läslovet viktig del i att stärka läsningen”. Tillgänglig: <http://dn.se/debatt/repliker/laslovet-viktig-del-i-att-starka-lasningen/> [2017-04-15]

Ejlertsson, G. (2014) Enkäten i praktiken. Lund: Studentlitteratur

Ivarsson, L. (2008). Att kunna läsa innan skolstarten: Läsutveckling och lärandemiljöer hos tidiga läsare. Umeå Universitet: Pedagogiska institutionen.

Jönsson, K. (2007). Litteraturarbetets möjligheter: En studie av barns läsning i årskurs F–3. Malmö högskola, lärarutbildningen

Krantz, H. (2011). Barns tidiga läsutveckling: En studie av tidiga språkliga och kognitiva förmågor och senare läsutveckling. Stockholm Universitet: Institutionen för nordiska språk.

Lukukeskus (2015). 10 Globala fakta om läskompetensen ute i världen. Tillgänglig: <http://www.lukukeskus.fi/10-globala-fakta-om-laskompetens-ute-i-varlden/> [2017-04-24]

Martinsson, B. (2016). Därför läser vi skönlitteratur. Linköpings Universitet: Skolverket.

Molin, E. (2009). Läsläxan: En studie om lärares syn på föräldrars medverkan i läsundervisningen. Göteborgs Universitet: Institutionen för pedagogik och didaktik.

Regeringen. (2016-10-31). Läsatsning för att stimulera fler barn och unga att läsa mer. Tillgängligt: <http://www.regeringen.se/artiklar/2016/10/lasatsning-for-att-stimulera-fler-barn-och-unga-att-lasa-mer> / [2017-04-15]

Regeringen. (2017-04-20). Om vikten av att läsa. Tillgängligt: <http://regeringen.se/artiklar> [2017-04-27]

Schmidt, C. & Jönsson, K. (2015). Glädjen i att förstå – förhållningssätt och strategier. Jönköping högskola, Malmö Högskola: Skolverket.

Skolverket. (2016). Att läsa och förstå: Läsförståelse av vad och för vad? Stockholm: Elanders Sverige AB.

Skolverket. (2016-02-12). Att skriva om det lästa stöttar läsförståelsen. Tillgängligt: <https://www.skolverket.se/skolutveckling/forskning/amnen-omraden/spraklig-kompetens/undervisning/stottar-lasforstaelsen> [2017-05-03]

Trost, J. (2012). Enkätboken. Lund: Studentlitteratur

Varga, A. Hultgren, F. & Widhe, O. (2015). Att stimulera elevers läsintresse - ett samverkansuppdrag. Högskolan i Borås, Göteborgs universitet: Skolverket.

Vetenskapsrådet. (2002). Forskningsetiska principer: inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning. <http://www.gu.se/digitalAssets/1268/1268494> / [2017-06-02]

Åberg Marx, A. (2016) Meningsfulla möten med litterära texter: Läsnings bortom läsförståelse. Lund: Nordic Academic Press.

Bilaga – Enkät

Hej! Vi är två lärarstudenter som heter Ronja och Rebecca och vi skriver självständigt arbete om läsläxan och hur lärarens inställning till läsläxan påverkar eleven. Eftersom att lära sig att läsa och läsundervisning är en sådan stor del i årkurs 1-3 samt i vardagen och i vårt samhälle så anser vi att det är intressant att göra en undersökning om detta. Vi vill att du som är lärare i årkurs 1-3 och har valt att ha läsläxa i din klass svarar på några frågor till vår undersökning angående dina tankar och val och vad du kan se hos dina elever i denna fråga.

1. Vilken årkurs arbetar du i?

- Årkurs 1
- Årkurs 2
- Årkurs 3

2. Har du som lärare valt läsläxa åt eleverna eller får de välja själv?

- Jag väljer åt eleverna.
- Eleverna får välja själva.
- Det varierar.

3. Hur arbetar du kring läsläxan? För- och efterarbete? Hur följer du upp den?

4. Varför väljer du att ha läsläxa åt dina elever?

5. Hur viktig är läsläxan för dig som lärare?

- Jag vet inte.
- Viktig, jag ser resultat hos mina elever.
- Jag har den för att alla andra har det.
- Annat.

6. Är dina elever medvetna om varför de har läsläxa?

- Ja
- Nej
- Inget jag har reflekterat över.

7. Hur ser läsförmågan ut hos dina elever generellt?

- Hög nivå.
- Medelnivå.
- Låg nivå.